

Tasa-arvolaki uudistunut

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettu laki (tasa-arvolaki, 609/1986) uudistui vuoden alussa samassa yhteydessä yhdenvertaisuuslain (1325/2014) kokonaisuudistuksen kanssa. Uudistuksen myötä kiellettyä on nyt myös sellainen syrjintä, joka perustuu henkilön sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun. Lisäksi oppilaitosten tasa-arvosuunnittelu laajenee perusopetukseen. Myös työpaikan tasa-arvosuunnitelmaa koskevia säännöksiä tarkennettiin.

Tasa-arvolaissa säädetään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä, syrjinnän kielloista, niihin liittyvistä oikeussuojakeinoista ja lain valvonnasta. Tasa-arvolaki koskee kuntia viranomaisina, koulutuksen järjestäjinä ja työnantajina.

Syrjinnän kiellot täydentyvät

Uudistuksen myötä tasa-arvolain sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot koskevat myös sellaista syrjintää, joka perustuu henkilön sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun tai siihen, että henkilön fyysiset sukupuolta määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti naisen tai miehen. Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja työnantajien on myös ennaltaehkäistävä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja otettava tämä huomioon tasa-arvosuunnittelussa. Muutoksella turvataan sukupuolivähemmistöihin kuuluvien - kuten transsukupuolisten henkilöiden - osalta perustuslaissa tarkoitettun syrjinnän kiellon toteutumista.

Samalla syrjintäkieltoa selkeytettiin säätämällä, että syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuu ko se syrjintää kohdannutta henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan syyhyn. Tällaista syrjintää on esimerkiksi se, että henkilöä syrjitään, koska hänen puolisonsa on transsukupuolinen.

Syrjintäkieltoa selkeytettiin myös säätämällä, että syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuu ko se tosiseikkaan tai oletukseen. Olettamaan perustuvaa syrjintää on esimerkiksi tilanne, jossa henkilöä syrjitään, koska hänen oletetaan olevan raskaana.

Oppilaitosten tasa-arvosuunnittelu laajenee perusopetukseen

Oppilaitosten tasa-arvosuunnittelu laajenee koskemaan perusopetusta antavia oppilaitoksia. Tasa-arvosuunnittelu on jo aiemmin koskenut muun muassa toisen asteen oppilaitoksia, kansalaisopistoja ja korkeakouluja. Tasa-arvosuunnittelun tarkoituksena on varmistaa, että kouluissa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä.

Suunnitelmaan kuuluu selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi ja arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Suunnitelma laaditaan lähtökohtaisesti vuosittain, mutta laki mahdollistaa suunnitelman laatimisen kolmeksi vuodeksi kerralla.

Uusien oppilaitoskohtaisten suunnitelmien tulee olla laadittuina 1.1.2017 mennessä. Tasa-arvosuunnitelma voidaan laatia osana paikallista opetussuunnitelmaa ja koulun lukuvuosisuunnitelmaa tai se voidaan yhdistää esimerkiksi yhdenvertaisuussuunnitelmaan.

Työpaikan tasa-arvosuunnittelu täsmentyi

Työpaikan tasa-arvosuunnitelmaa koskevia säännöksiä tarkennettiin, jotta ne toimivat tehokkaammin naisten ja miesten tasa-arvon edistämiseksi työelämässä.

Uudistuksen myötä palkkakartoituksen sisältö määritellään laissa. Jatkossa palkkakartoituksessa on selvitettävä palkkaerojen syitä ja perusteita, jos työntekijäryhmien naisten ja miesten palkoissa on selkeitä eroja. Jos naisten ja miesten välisille palkkaeroille ei löydy hyväksyttävää syytä, työnantajan on ryhdyttävä asianmukaisesti korjaaviin toimenpiteisiin.

Lakiin sisällyttiin myös velvollisuus tiedottaa henkilöstölle tasa-arvosuunnitelmasta, mukaan lukien sen osana tehtävä palkkakartoitus. Henkilöstön edustajien osallistumista vahvistetaan.

Työpaikan tasa-arvosuunnitelma voidaan jatkossa laatia vähintään joka toinen vuosi. Velvoite koskee edelleen työnantajia, joiden palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 työntekijää.

Hallinnollisia muutoksia lain valvontaan

Tasa-arvovaltuutettu siirtyi 1.1.2015 sosiaali- ja terveysministeriön yhteydestä oikeusministeriön hallinnonalalle. Tasa-arvolautakunta yhdistyi syrjintälautakunnan kanssa uudeksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnaksi, joka niin ikään siirtyi oikeusministeriön yhteyteen.

Uusi yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Uusi laki antaa aiempaa yhtäläisemmin suojaa syrjinnältä riippumatta syrjintäperusteesta.

Velvoite edistää yhdenvertaisuutta laajeni koskemaan viranomaisten lisäksi koulutuksen järjestäjiä ja niiden ylläpitämiä oppilaitoksia sekä työnantajia. Näillä on tietyin poikkeuksin velvollisuus laatia suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuuden edistäminen koskee yhtäläisesti kaikkia syrjintäperusteita. Uusien suunnitelmien tulee olla laadittuina 1.1.2017 mennessä.

Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden ja palveluiden tarjoajan on tarvittaessa kohtuullisia mukautuksia tekemällä varmistettava vammaiselle henkilölle muiden kanssa yhdenvertaiset asiointi-, koulutus- ja työnsaantimahdollisuudet. Velvoite koski aiemmin vain työnantajaa.

Uusi yhdenvertaisuusvaltuutettu ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta valvovat yhdenvertaisuuslain noudattamista kaikkien syrjintäperusteiden osalta. Yhdenvertaisuuden toteutumista työelämää koskevissa yksittäistapauksissa valvovat kuitenkin edelleen työsuojeluviranomaiset.

Lisätietoa:

[Tasa-arvolaki 2015 \(Esite 2015\)](#)

[Tasa-arvolaki, viranomaiset ja sukupuolen moninaisuus \(Esite 2015\)](#)

[Tasa-arvolaki, oppilaitokset ja sukupuolen moninaisuus \(Esite 2015\)](#)

[Tasa-arvolaki, työpaikat ja sukupuolen moninaisuus \(Esite 2015\)](#)

[Tasa-arvolaki, syrjintä ja sukupuolen moninaisuus \(Esite 2015\)](#)

Esitteet ilmestyvät myöhemmin myös ruotsiksi.

[Tietopaketti sukupuolen moninaisuuden huomioimisesta oppilaitoksille, työpaikoille ja viranomaisille \(Sosiaali- ja terveysministeriön raporteja ja muistioita 2015:22\)](#)

Syksyllä 2015 on tarkoitus ilmestyä suomeksi ja ruotsiksi opas perusopetuksen tasa-arvosuunnitteluun.

Tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain uudistusta työelämässä käsitelleiden [koulutusten materiaalit](#) ja 5.5.2015 järjestetyn koulutuksen tallenne.

[Tasa-arvotiedon keskus Minna](#) tarjoaa tietoa sukupuolten tasa-arvosta ja tasa-arvosuunnittelusta.

[Yhdenvertaisuudesta ja yhdenvertaisuussuunnittelusta](#) löytyy lisätietoa oikeusministeriön ylläpitäältä sivustolta.

Hallitussihteeri Johanna Hautakorpi, puh. 02951 63235, johanna.hautakorpi@stm.fi

JAKELU:

Kunnat

■
STM:n kuntainfot Internetissä
<http://www.stm.fi/tiedotteet/kuntainfot>

